شارەزایی خوێندنی قورئانی پیرۆز

حبيب محمد سعيد

شارەزایی خوێندنی

قورئانی پیرۆز

حبيب محمد سعيد

بسم الله الرحمن الرحيم

- ناوی نامیلکە : شارەزایی خوێندنی قورئانی پیرۆز
- دانەر : حبیب محمد سعید
- چاپ : سێهەم
- ساڵی چاپ : ١٤٢٧ك ـ ٢٠٠٦ ز
- تیراژ : ١٠٠٠ دانە
- کۆمپیوتەر : سۆز
- چاپەمەنیی : کاربین لە سلێمانیی

پێشکەش

پێشکەش بێت بە خونچە تازە پشکوتووەکان و قوتابی‌یە دڵ گەشەکانی قورئانی پیرۆز .. ئەوانەی کە ئیسلام ئەکەنە رێبازی ژیانیان و دواڕۆژێکی مەردانە بۆ ئادەمیزاد بەدەست دێنن ..

پێشەکی

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين ..

وا بە کۆمەکیی خوا نامیلکەی (**شارەزایی خوێندنی قورئانی پیرۆز**) بەم چاپە تازەیەی ئەخەینە بەر دەست کۆرپەکانی کوردستان لە هەرکوێ هەن ، تا شتێك لە شێوازی خوێندنی رێك و پێکی قورئان فێر ببن .

کاتێك کە ویستم ئەم چەند دێرە بنووسم بە ئەندێشە گەڕامەوە بۆ ساڵی (١٩٨٠) ی زایینیی ، ئەو ساڵەی کە ئەم نامیلکە خنجیلانەیەمان تیا نووسیی .. ئای کە رۆژانێکی خۆش بوون .. هەرچەندە شارەزا و خوێنەری قورئان کەم بوون .. بەڵام کۆرپەکان لە هەموو گۆشەیەکەوە رووییان ئەکردە مزگەوتەکان بۆ قورئان خوێندن .. دڵە پاکەکان شەیدای قورئان بوو بوون .. حەزیان نەئەکرد شەو بێت و ، ناچار ببن بگەڕێنەوە بۆ ماڵەوە .. هی وایان هەبوو لە مزگەوت ، بەسەر

قورئانەکەوە خەوی پیا ئەکەوت و ، بەبێ ئاگا سەری نەنایە ناوەڕاستی قورئانەکە و ، بە عەرەقی دەم و چاوی قورئانەکەی ئەخووساند . لەو لاوە کەس و کاریان بەگلەیی بوون : کوا کوڕەکانمان ؟!

ئای کە ڕۆژانێکی زێڕین بوون .. لاوە خوێن گەرمەکان کە نامیلکەیەکی تازەی ژیانی هاوەڵانیان بەردەست ئەکەوت دڵیان نەئەهات یەکەم جار بە ڕۆژی ڕووناك بیخوێننەوە ، بەڵکو هەڵیان ئەگرت تا دوای شەونوێژەکەیان بەوپەڕی لەزەتەوە بیخوێننەوە و ، نامیلکەکەش بە فرمێسك تەڕ بکەن !!!

سوپاس بۆ خوا ، هەرچەندە بە کۆمەڵ قورئانمان بۆ کتێبخانەی مزگەوت ئامادە ئەکرد ، بەشی جگەر گۆشەکانیان نەئەکرد ، تا قورئانەکەیان لەبەر بکەن ..

ئەو ڕۆژانە بە دڵێکەوە ئەچووین بۆ مزگەوت کە پڕ لە ئیخلاص و نییەتی پاك بوو .. هیچ بەرژەوەندییەکی دنیایی لە ئارادا نەبوو .. کەس ڕقی لە کەس نەبوو .. کەس پاشقولی لە کەس نەئەگرت .. هەمووی بۆ خوا و لەبەرخوا هات وچۆی مزگەوتی ئەکرد ..

بەڵام بە داخەوە سیاسەت و حیزبایەتیی و بەرژەوەندیی بازیی قورئان و سوننەت و مزگەوتیان لە یادی ئەو خەڵکە پاکە بردنەوە .. نییەت و ئیخلاص وەك جاران نەمان .. دەستە و تاقمە پەیدا بوون .. قورئـان پشت گوێ خرا .. مزگەوتەکان چۆڵ بوون .. تۆ بڵێی قورئان خەڵکەکەی دەرکرد !!

مزگەوتەکان ماوەیان نەدا دنیاویستان لەوە زیاتر مزگەوت و پەیامی مزگەوت ناشیرین بکەن !!

کەس نەی‌باتە سەر خۆی .. هەموومان وامان کرد .. کێ خۆی بە پاك ئەزانێ ، با خۆی جیا نەکاتەوە ، بەڵکو خوای گەورە هەموومان ببەخشێ .. قورئانەکان تۆزیان لەسەر نیشتووە .. مزگەوتەکان چۆڵ بوون ..

بە داخەوە کارێکی جوانی ئیمانیی و قورئانیی پڕ بەرەکەت دەستی پێ کرا ، بەڵام بە بۆنەی سادەیی موسڵمانانەوە کرایە کارێکی دنیایی نزم و بێ‌نرخ و بێ‌بەرەکەت ..

با داوا لە خوا بکەین دڵەکانمان لە ژەنگ پاك بکاتەوە.. با بە هەموومانەوە دوعا بکەین خوا هیدایەتمان

بداتەوە ، دڵمان بۆ خزمەتی قورئان و ، خوێندنی قورئان و ، لەبەرکردنی قورئان و ، رەفتارکردن بە قورئان نەرم بکات.. خوا لە فێڵی دەست بڕ و دین فرۆشان بەدوورمان بگرێ .. ئامین ..

سلێمانیی

٢٩/ رەبیعی یەکەم / ١٤٢٥ ك

١٩/ مایس / ٢٠٠٤ ز

پیتی قەمەریی و شەمسیی

پیتەکانی زمانی عـەرەبیی کـە (٢٨) پیـتن جگـە لـە (ألف) ، (١٤) یان قەمەریین و، (١٤) شیان شەمسیین .

پیتە قەمەرییەکان ئەمانەن :

(همزة ، باء ، جیم ، حاء ، خاء ، عین ، غین ، فاء ، قاف ، کاف ، میم ، هاء ، واو ، یاء) .

پیتە شەمسییەکانیش ئەمانەن :

(تاء ، ثاء ، دال ، ذال ، راء ، زای ، ســـین ، شین، صاد ، ضاد ، طاء ، ظاء ، لام ، نون) .

بۆچیی ئەم پیتانە وا ناو نراون ؟

کۆمەڵـەی یەکـەم واتـە قەمەرییـەکان ، لـە پیتـی (قاف) ی وشەی (القمـــر) دەچـن کـە وا لامـی وشـەی (القمر) دەخوێنرێتەوە و قافەکەش شەددەی نییە .

بەڵام کۆمەڵەی دووەم واتە شەمسییەکان ، لـە پیتـی (شین) ی وشەی (الشمس) ئەچن کە لامی (الشـــمس) ناخوێنرێتەوە و شینەکەش شەددەی وەرگرتووە.

نموونە لەسەر قەمەرییەکان یەك لە دوای یەك :

(هو الأبتر ، هذا البيت ، من الجنة ، حمالة الحطب ، الخناس ، في العقد ، الغفار ، برب الفلق ، والقمر ، الكافرون ، المسكين ، الهاوية ، الوسواس ، اليتيم) .

با لەسەر پیتە شەمسییەکانیش نموونە بهێنینەوە :

(ألهكم التكاثر ، الثواب ، بالدين ، والذريلت ، إلى ربك الرجعى ، ويؤتوا الزكوة ، وأما السائل ، رحلة الشتاء ، الله الصمد ، والضحى ، والطارق ، إن الظالمين ، والليل ، برب الناس) .

پاشان ئەو لامانەی کە پیتی قەمەریی بە دوایان دا دێت پێیان ئەوترێت لامی قەمەریی و ، ئەو لامانەش کە پیتی شەمسیی بە دوایاندا دێت پێیان ئەوترێت لامی شەمسیی .

تێبینی :

لە قورئاندا لامی قەمەریی سکوونی بۆ دیاریی کراوە، بەڵام لامی شەمسیی بۆی دیاریی نەکراوە .

إدغام

واتە : تێهەڵکێشان ، کە بریتی‌یە لە تێکەڵبوونی پیتێکی زەنەدار (ساکن) و یەکێکی تری جوولاّر (متحرك).

پیتەکانی (إدغام) شەشن کە وشەی (**يرملون**) یان پێك هێناوە .

کەی إدغام روو دەدات ؟

کاتێ (تەنوین) یا (نوونی زەنەدار) یەکێ لە پیتەکانی (**إدغام**) ی بە دوادا بێت .

تەنوین بریتی‌یە لە نوونێکی (ساکن) کە دوای (**ضمە**) یا (**فتحە**) یا (**کسرە**) لە کۆتایی وشەدا دەردەکەوێ.

وەك :

رسولٌ ، رسولاً ، رسولٍ .

دوای ئەوە با بەپێی توانا لە قورئانی پیرۆزدا نموونە بهێنینەوە . یەکەم جار بۆ نوونی ساکن پاشان تەنوینی مەضموم و مەفتوح و مەکسور .

پیتەکانی ادغام	نموونە	سوورەت / ئایەت
	یاء	
نوونی ساکن + ي	لَن يَقۡدِرَ	البلد / ٥
تنوینی مضموم + ي	وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ	الغاشية / ٢
تنوینی مفتوح + ي	خَيۡرٗا يَرَهُۥ	الزلزلة / ٧
تنوینی مکسور + ي	يَوۡمَئِذٖ يَصۡدُرُ	الزلزلة / ٤
	راء	
نوونی ساکن + ر	أَن رَّءَاهُ	العلق / ٧
تنوینی مضموم + ر	سُرُرٞ مَّرۡفُوعَةٞ	الغاشية / ١٣
تنوینی مفتوح + ر	أَبَدٗاۖ رَّضِيَ ٱللَّهُ	البينة / ٨
تنوینی مکسور + ر	عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ	القارعة / ٧
	میم	
نونی ساکن + م	مِّن مَّسَدِۭ	المسد / ٥
تنوینی مضموم + م	حَبۡلٞ مِّن	المسد / ٥
تنوینی مفتوح + م	صُحُفٗا مُّطَهَّرَةٗ	البينة / ٢
تنوینی مکسور + م	كَعَصۡفٖ مَّأۡكُولِۭ	الفيل / ٥
	لام	

نون ساكن + ل	يَكُن لَّهُۥ	الإخلاص / ٤
تنوين مضموم + ل	فَوَيۡلٞ لِّلۡمُصَلِّينَ	الماعون / ٤
تنوين مفتوح + ل	أَشۡتَاتٗا لِّيُرَوۡاْ	الزلزلة / ٦
تنوين مسكور + ل	يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ	العاديات / ١١
	واو	
نون ساكن + و	مِن وَرَآئِهِم	البروج / ٢٠
تنوين مضموم + و	خُضۡرٞ وَإِسۡتَبۡرَقٞ	الإنسان / ٢١
تنوين مفتوح + و	مَالٗا وَعَدَّدَهُۥ	الهمزة / ٢
تنوين مكسور + و	لَهَبٖ وَتَبَّ	المسد / ١
	نون	
نون ساكن + ن	مِن نِّعۡمَةٖ	الليل / ١٩
تنوين مضموم + ن	عَامِلَةٞ نَّاصِبَةٞ	الغاشية / ٣
تنوين مفتوح + ن	عِظَٰمٗا نَّخِرَةٗ	النازعات / ١١
تنوين مكسور + ن	يَوۡمَئِذٖ نَّاعِمَةٞ	الغاشية / ٨

تێبینیی :

١ ـ بۆ پێك هاتنی (إدغـام) دەبێ نونـی نـەجووڵاو و پیتـی (یرملون) ەکـە لـە دوو وشـەدا بـن ، نـەك هـەر دووکیان لە یەك وشـەدا وەك : دنیـا ، قنـوان ، صنـوان ، عنوان ، ئەمانە إدغام ناکرێن .

٢ ـ کاتێ سەرنجی قورئـانی تـەجوید کـراو بگرێـت لـە بارەی (إدغام) ەوە ئەمانەت بۆ روون نەبێتەوە :

أ ـ نونی ساکن کە (إدغـام) یـان (إخفـاء) کرابـێ سکوونی بۆ نەکراوە .

ب ـ تنوینی مضموم دوو ضمەکەی یەك لە دوای یـەك نووسراون ، وەك : ـٌٌ

ج ـ تنوینـی مفتـوح ومکسـور ، دوو فتحـە یـان دوو کسرەکەیان فیچ کراون : ـًً ، ـٍٍ

د ـ پیتانی إدغامی (ر ، م ، ل ، ن) کـاتێ ادغـام کراون شەددەیان وەرگرتووە ، بەڵام پیتـانی ادغـامی (ی ، و) شەددەیان وەرنەگرتووە . ئـەوە دەگەیـەنێ نـابێ زمـان توند بکەینەوە ، بەڵکو دەبێت بەم شێوەیە بێت :

(لَهَبٍ وَتَبَّ) ، (شَـرًّا يَـرَهُ) .

جگە لە کۆمەڵەی پیتەکانی (یرملون) سێ جۆری تر إدغامان هەیە :

یەکەم :

إدغامی ((دوو پیتی وەك یەك)) (**متماثلین**) ، ئەم إدغامە واجبە :

سوورەت / ئایەت	نموونە	پیتەکانی إدغام
الحجرات / ١٢	وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم	بائی ساکن + بائی متحرك
البلد /٨	أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ	لامی ساکن + لامی متحرك
قریش / ٤	وَءَامَنَهُم مِّنْ	میمی ساکن + میمی متحرك
المائدة / ٦١	وَقَد دَّخَلُوا۟	دالی ساکن + دالی متحرك
الإسراء / ٣٣	فَلَا يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ	فائی ساکن + فائی متحرك
الأنبياء / ٨٧	إِذ ذَّهَبَ	ذالی ساکن + ذالی متحرك
الكهف / ٨٢	تَسْطِع عَّلَيْهِ	عینی ساکن + عینی متحرك
المطففين /٣	أَو وَّزَنُوهُمْ	واوی ساکن + واوی متحرك

دووهەم :

إدغامی « دوو پیتی لە یەکەوە نزیك » (متقاربین) .

لێرەدا یەکەم نامێنێت و دووەم شەددە وەردەگرێت .

سوورەت / ئایەت	نموونە	
الأعراف /١٧٦	يَلْهَث ذَّٰلِكَ	ثاء + ذال

باء + میم	أَرْكَب مَّعَنَا	هود / ٤٢
قاف + كاف	نَخْلُقكُّم	المرسلات / ٢٠

سێیەم :

إدغامی « دوو پیتی پێكەوە گونجاو » (متجانسین) ئەمیش پیتی یەكەمیان ناخوێنرێتەوە و دووەم شەددە وەر ئەگرێت :

پیتی ادغام	نموونە	سوورەت ئایەت
طاء + تاء	فَقَالَ أَحَطتُّ	النمل / ٢٢
تاء + طاء	وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ	الصف / ١٤
تاء + دال	أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا	يونس /٨٩
دال + تاء	عَبَدتُّمْ	الكافرون / ٤
لام + راء	وَقُل رَّبِّ	الإسراء / ٨٠
ذال + ظاء	إِذ ظَّلَمْتُمْ	الزخرف / ٣٩

چەند سەرنجێك :

١ ـ هەر سوورەتێك بە پیتی (باء)ی ساكن كۆتایی هاتبێ ئەگەر بمانەوێ نەوەستین و بێنووسێنین بە (بسم الله الرحمن الرحيم) ی دوایەوە ، ئەوا إدغام ئەكرێت ، وەك :

وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب ۩ ﴿١٩﴾ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

له کۆتایی سوورەتی (العلق) دا .

٢ ـ له هەموو نموونەکانی پێشەوە کە بۆ إدغامـان هێنایەوە ، سەرنج ئەدەین هەندێکیان لەگەڵ إدغامەکەدا مینگەش واتە (غنَة) دروست ئەکا بەڵام هەندێکیان نا .

جا ئەبێ وریا بیت ئەو پیتانەی کە مینگە دروست ئەکەن تەنها چوار پیتن کە وشەی (ینمو) دروست دەکەن، واتە : یاء ، نون ، میم ، واو .

٣ ـ ئەکرێ (أحطت) لە سوورەتی (النمل) ئایەتی (٢٢) دا شەددە وەرنەگرێت .

إظهار

واتــه : دەرخســتنی هــەموو پیتێــك لــە شــوێنی دەرچوونیەوە بەبێ مینگە (غنّة) .

پیتەکانی إظهار شەشن کە ئەمانەن :

(همزة ، هاء ، عين ، غين ، حاء ، خاء) .

هەر کاتێ یەکێ لەم پیتانە بە دوای (نوونی ساکن) یا (تنوین) دا هات ، ئـەوا پێویستە بـە گورجیـی نوونەکـە بوترێ و بە تەواویی دەربخرێ ، نابێ لەسـەری بوەسـتین تـا مینگـە دروسـت نـەبێت .. جـا بـا نموونـە بـۆ هـەموویان بهێنینەوە :

پیتی إظهار	نموونە	سوورەت / ئایەت
	همزة	
نْ + همزة	مِنْ أَيِّ شَيْءٍ	عبس / ١٨
ـٌ + همزة	طَعَامٌ إِلَّا	الغاشية /٦
ـً + همزة	كُفُوًا أَحَدٌ	الإخلاص / ٤
ـٍ + همزة	حَاسِدٍ إِذَا	الفلق / ٥
	هاء	

ْن + هاء	مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ	المسد / ٢
ـً + هاء	سَلَٰمٌ هِيَ	القدر / ٥
ـً + هاء	جَهۡرَةً هَلۡ	الأنعام / ٤٧
ـٍ + هاء	كُلَّ يَوۡمٍ هُوَ	الرحمن / ٢٩
	عين	
ْن + عين	مِنۡ عَلَقٍ	العلق / ٢
ـٌ + عين	يَوۡمٌ عَسِيرٌ	المدثر / ٩
ـً + عين	طَبَقًا عَن	الانشقاق / ١٩
ـٍ + عين	يَوۡمَئِذٍ عَنِ	التكاثر / ٨
	غين	
ْن + غين	مِنۡ غِسۡلِينٍ	الحاقة / ٣٦
ـٌ + غين	فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ	التين / ٦
ـً + غين	مَّآءً غَدَقًا	الجن / ١٦
ـٍ + غين	مَّآءٍ غَيۡرِ	محمد / ١٥
	حاء	
ْن + حاء	مِّنۡ حَيۡثُ	القلم / ٤٤
ـٌ + حاء	نَارٌ حَامِيَةُۢ	القارعة / ١١

ـُـ + حاء	نَاراً حَامِيَةً	الغاشية / ٤
ـِـ + حاء	مُلَٰقٍ حِسَابِيَهْ	الحاقة / ٢٠
	خاء	
نْ + خاء	مِّنْ خَوْفٍ	قريش / ٤
ـٌـ + خاء	كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ	النازعات / ١٢
ـً + خاء	أَزْوَٰجاً خَيْراً	التحريم / ٥
ـٍ + خاء	ذَرَّةٍ خَيْراً	الزلزلة / ٧

تێبینی :

یەکەم : نموونە بۆ ڕوودانی (إظـــهار) کـە لـە یـەك وشەدا ڕوو بدات وەکو : (ینهَونَ ، یَنأونَ ، مُنخَنقَة) .

هەروەها پیتەکانی ((إدغام) ئەگەر لە یەك وشـەدا هـاتن بـەدوای نوونـی سـاکن‌دا دیسـان نوونەکـە إظـــهار ئەکرێت ، وەکو : (صنوان ، دنیا .. ..) .

دووەم : بە سـەیرکردنی قورئـانی تجویدکراو سـەبارەت بە إظهار ئەمانەمان بۆ ڕوون دەبێتەوە :

أ ـ نوونـی سـاکن ، سـکون (زەنـە) ی بەسـەرەوە نووسراوە .

ب ـ تنوینی مضموم ضمه‌ ...كی به‌ره‌و خوار و یه‌كێكی به‌ره‌و ژوور بۆ كراوه‌ ـٌـ .

ج ـ تنوینی مفتوح و مكسور ، دوو فتحه‌كه‌ یا دوو كسره‌كه‌یان به‌ ریكیی نووسراون ـً ، ـٍ .

د ـ ئه‌گه‌ر دوا به‌ دوای تنوین پیتێكی ساكن هات ئه‌وا تنوینه‌كه‌ كسره‌ وه‌رده‌گرێ به‌ یاسای به‌ یه‌ك گه‌یشتنی دوو پیتی نه‌جوولاو (إلتقاء الساكنین) ، بۆ وێنه‌ :

تنوین و پیتی ساكن	نموونه	سووره‌ت / ئایه‌ت
+ پیتی ساكن	وَأَمْوَٰلٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا	التوبة / ٢٤
+ پیتی ساكن	وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا	الحديد / ٢٧
+ پیتی ساكن	يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ	القيامة : ٣٠

إخفاء

واته‌ : شاردنه‌وه‌ . به‌ بێ ژماردنی پیتی (ئه‌لف) پیته‌كانی زمانی عه‌ره‌بیی (٢٨) پیتن . جا دوای جیا كردنه‌وه‌ی (٦)پیتی ادغام و (٦) ی إظهار و (١) پیتی اقلاب ، پانزه‌ پیتیان ده‌مێننه‌وه‌ و هه‌ركامیان هات به‌ دوای نونی ساكن یا تنوین دا ئه‌وا (إخفاء) ی ده‌كه‌ن .

نیتر سا نوونی ساکن و پیتی إخفاء له یەك وشەدا بن یا هەریەکە لە وشەیەكدا بن .

إخفاء چۆن دەکرێت ؟

(إخفاء) یان شاردنەوە ، دەکەوێتە نێوان (إدغـلم) و (إظـــهار) ەوە ، واتـه نــه تێهــەڵکێش دەکـرێ ، نــه ئاشکرایش دەکرێ . کەواتە (إخفاء) بریتی‌یە لە بە دەما هێنانی پیتێکی ساکن بە مەرجێ نیوەی نوونەکە لە دەما دەرکەوێ و نیودشی بدرێ بـه لـووت تـا مینگـه (عنـــة) دروسـت دەبێـت ، بـەڵام بـەبێ ئـەودی لـه هیـچ کـاتێكدا شەددە دروست ببێ .

دیارە ئەمە پێویستیی بە وەستان هەیە لەسەر نوونەکە تا مینگە دروست ببێت .

پانزە پیتەکەش ئەمانەن :

(تاء ، ثاء ، جیم ، دال ، ذال ، زای ، سین ، شین ، صاد ، ضاد ، طاء ، ظاء ، فاء ، قاف ، کاف) .

وا لە خوارەوەش‌دا نموونەیان بۆ ئەهێنینەوە :

پیتی إخفاء	نموونه	سوورەت ئایەت
	تاء	

نْ + ت	أَنتُمْ	الكافرون / [illegible]
نْ + ت	مِن تَحْتِهَا	البروج / ١١
ـٌ + ت	جَنَّٰتٌ تَجْرِى	البروج / ١١
ـً + ت	نَارًا تَلَظَّىٰ	الليل / ١٤
ـٍ + ت	يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ	الزلزلة / [illegible]
	ثاء	
نْ + ث	مَّنثُورًا	الأنسان / ١٩
نْ + ث	مَن ثَقُلَتْ	القارعة / ٦
ـٌ + ث	شِهَابٌ ثَاقِبٌ	الصافات / ١٠
ـً + ث	مَآءً ثَجَّاجًا	النبأ / ١٤
ـٍ + ث	مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ	التكوير / ٢١
	جيم	
نْ + ج	تُنجِيكُم	الصف / ١٠
نْ + ج	مِّن جُوعٍ	قريش / ٤
ـٌ + ج	عَيْنٌ جَارِيَةٌ	الغاشية /١٢
ـً + ج	حُبًّا جَمًّا	الفجر / ٢٠
ـٍ + ج	أُمَّةٍ جَاثِيَةً	الجاثية / ٢٨

	دال	
نْ + د	عِندَرَبِّهِمْ	البينة / ٨
نْ + د	مِمَّن دَعَآ	فصلت / ٣٣
ـــُّ + د	ضُرٌّ دَعَا	الزمر / ٨
ـــً + د	دَكًّا دَكًّا	الفجر / ٢١
ـــٍ + د	مَّآءٍ دَافِقٍ	الطارق / ٦
	ذال	
نْ + ذ	فَأَنذَرْتُكُمْ	الليل / ١٤
نْ + ذ	مَن ذَا ٱلَّذِى	البقرة / ٢٥٥
ـــٌ + ذ	عَزِيزٌ ذُو ٱنتِقَامٍ	ابراهيم / ٤٧
ـــً + ذ	نَارًا ذَاتَ	المسد / ٣
ـــٍ + ذ	يَوْمَئِذٍ	البلد / ١٤
	زاى	
نْ + ز	أَنزَلْنَٰهُ	القدر / ١
نْ + ز	مَن زَكَّىٰهَا	الشمس / ٩
ـــٌ + ز		
ـــً + ز	وَطَرًا زَوَّجْنَٰكَهَا	الأحزاب / ٣٧

ـــً + ز	فَٰكِهَةٍ زَوْجَانِ	الرحمن / ٥٢
	سين	
نْ + س	إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ	العصر / ٢
نْ + س	مِّن سِجِّيلٍ	الفيل / ٤
ـــٌ + س	فَوْجٌ سَأَلَهُمْ	الملك / ٨
ـــً + س	سَلَٰمًا سَلَٰمًا	الواقعة / ٢٦
ـــٍ + س	عَٰبِدَٰتٍ سَٰٓئِحَٰتٍ	التحريم / ٥
	شين	
نْ + ش	أَنشَرَهُۥ	عبس / ٢٢
نْ + ش	مِن شَرِّ	الناس / ٤
ـــٌ + ش	غِلَاظٌ شِدَادٌ	التحريم / ٦
ـــً + ش	سَبْعًا شِدَادًا	النبأ / ١٢
ـــٍ + ش	ذَرَّةٍ شَرًّا	الزلزلة / ٨
	صاد	
نْ + ص	يَنصُرْكُمْ	محمد / ٧
نْ + ص	عَن صَلَاتِهِمْ	الماعون / ٥
ـــٌ + ص	جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ	المرسلات / ٣٣

ـَ + ص	صَفًّا صَفًّا	الفجر ٢٢
ـٍ + ص	بِرِيحٍ صَرْصَرٍ	الحاقة ٦
	ضاد	
نْ + ض	مِن ضَرِيعٍ	الغاشية ٦
ـٌ + ض	قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ	النجم ٢٢
ـً + ض	عَذَابًا ضِعْفًا	ص ٦١
ـٍ + ض	قُوَّةٍ ضَعْفًا	الروم ٥٤
	طاء	
نْ + ط	انطَلِقُوٓا	الانفطار ١
نْ + ط	عَن طَبَقٍ	الانشقاق ١٩
ـٌ + ط	بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ	سبأ ١٥
ـً + ط	شَرَابًا طَهُورًا	الإنسان ٢١
ـٍ + ط	سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا	الملك / ٣
	ظاء	
نْ + ظ	فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ	الطارق ٥
نْ + ظ	مِن ظُهُورِهِمْ	الأعراف ١٧٢
ـٌ + ظ		

ـــً + ظ	قُرًى ظَٰهِرَةً	سبأ / ١٨
ـــً + ظ	لِبَعْضٍ ظَهِيرًا	الإسراء / ٨٨
	فاء	
نْ + ف	كَٱلْعِهْنِ ٱلْمَنفُوشِ	القارعة / ٥
نْ + ف	مِن فُطُورٍ	الملك / ٣
ـــٌ + ف	إِطْعَٰمٌ فِي	البلد / ١٤
ـــً + ف	ضَآلًّا فَهَدَىٰ	الضحى / ٧
ـــٍ + ف	رَّسُولٍ فَإِنَّهُۥ	الجن / ٢٧
	قاف	
نْ + ق	أَنقَضَ	الشرح / ٣
نْ + ق	مِن قَبْلِهِۦ	يوسف / ٣
ـــٌ + ق	كُتُبٌ قَيِّمَةٌ	البينة / ٣
ـــً + ق	عَذَابًا قَرِيبًا	النبأ / ٤٠
ـــٍ + ق	ذَنۢبٍ قُتِلَتْ	التكوير / ٩
	كاف	
نْ + ك	وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتْ	التكوير / ٢
نْ + ك	مِّن كُلِّ	القدر / ٤

ـــٌ + ك	وَأَجْرٌ كَبِيرٌ	الملك / ١٢
ـــً + ك	كَأْسًا كَانَ	الإنسان / ١٧
ـــٍ + ك	نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ	العلق ١٦

جگە لەمانەش إخفایەکی تریشمان هەیە کە هەر کاتێ میمی ساکن پیتی بائی هات بە دوادا روو دەدات، بۆ ئەمەش پێویستە لەسەر میمەکە، کە ساکنە ئەوەندە بووەستین هەتا دەنگەکەی بدرێ بە لووت و مینگەش دروست ببێ . بۆ وێنە :

پیت	نموونە	سوورەت ئایەت
میمی ساکن + ب	تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ	الفيل / ٤

تێبینی :

گەر سەیری قورئانی تەجویدکراو بکەین سەبارەت بە (إخفاء) دەبینین :

أ ـ نوونی ساکن لە کاتی (إخفـــاء) دا سکوونی بۆ نەکراوە .

ب ـ تنوینی مضموم جەرودك إدغام بە دوو ضمـــەی یەك لە دوای یەك دیاریی کراوە :ــٌـ

ج ـ تنوینی منتوح و مکسور فتحه و کسره‌کانیان وه‌ك
حی إدغام فیچ خراود : ـً ، ـٍ .

د ـ ئه‌و میمه ساکنه‌ی پیتی بـاء بێت به دوایا و
(إخفاء) دروست ده‌کات ، سکونه‌که‌ی بۆ نه‌کراوه.

إقلاب

واته : هه‌ڵ گێڕانه‌وه و گۆرینی پیتێك به پیتێکی تر به
مه‌رجێ مینگه دروست ببێ . (إقلاب) وه‌کو وتمان یه‌ك
پیتی هه‌یه که ئه‌ویش پیتی (باء) ه ، هه‌ر کاتێ هات
به دوای نونی ساکن یا تنوین‌دا نوونه‌که‌یان ده‌گۆڕێ به
میم ، به وێنه‌ی ئه‌و جۆره إخفایه‌ش که له هاتنی باء به
دوای میمی ساکن‌دا پێویسته ئه‌وه‌نده له‌سه‌ر میمه‌که
بوه‌ستین هه‌تا مینگه له لووت‌دا دروست ده‌بێ . ئه‌وه‌ش
بزانین له ناو یه‌ك وشه و دوو وشه‌دا (إقلاب) روو ده‌دات :

پیتی إقلاب	نموونه	سووره‌ت / ئایه‌ت
نْ + ب	لَيُنۢبَذَنَّ	الهمزة / ٤
نْ + ب	مِنۢ بَعْدِ	البينة / ٤

ـــً + ب	سَآيِلٌ بِعَذَابٍ	المعارج / ١
ـــٍ + ب	أَسْفَارًا بِئْسَ	الجمعة / ٥
ـــٍ + ب	يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ	الفجر / ٢٣

تێبینی :

کاتێ سەرنجی قورئانی تەجویدکراو بدەین سەبارەت بە (إقلاب) دەبینین :

ا ـ نونی ساکن کە إقلاب بکرێ لە جیاتی سکوونەکەی میمێکی بچووکی کۆتایی لەسەر نووسراوە .

ب ـ تنوینی مضموم و مفتوح و مکسور هەرکامیان إقلاب کران ، ضمەیەك یا فتحەیەك یا کەسرەیەکی لادەچێ و لە شوێنیان میمێکی بچووکی کۆتایی دەنووسرێت .

ج ـ ئەو سوورەتانەی کە بە تنوین کۆتاییان هاتووە ئەوانیش میمێکی إقلابیان بۆ کراوە بۆ کاتێ گەر خوێنەر بیەوێ سوورەتەکە ببەستێ بە سوورەتی دوایەوە و دەست بە خوێندنی (بسم الله الرحمن الرحيم) بکات . بۆ وێنە :

کفواً أحدٌ بسم الله الرحمن الرحيم قل اعوذ بـــرب الفلق . الإخلاص ٤ . الفلق ١

پیتی (راء)

پیتی (راء) به سێ شێوه ئەخوێنرێتەوە :

هەندێ قەڵەو و هەندێ بچووك و هەندێکیش بە هەردوو شێوەکە .

أ ـ ئەوانەی بە ئەستووریی (قەڵـەویی) ئەخوێنرێنـەوە ئەمانەن :

١ ـ پیتی راء کە ضمەی بەسـەرەوە بێت وەك :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
النصر / ١	نَصۡرُ ٱللَّهِ	

٢ ـ پیتی راء کە فتحەی بەسەرەوە بێت وەك :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
الناس/١	بِرَبِّ ٱلنَّاسِ	

٣ ـ رائی ساکن و پیتی پێشەوەی ضمەی بەسەرەوە بـێ وەك :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
التكاثر/٢	زُرۡتُمُ	

٤ ـ رائی ساکن و پیتی پێشەوەی فتحەی بەسەرەوە بێ

وەك :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
	وَٱنْحَرْ	الكوثر / ٢

٥ ـ رائی ساکن و پیتی پێشەوەی کسرەیەکی کاتیی

(عارض) لە ژێریا بوو ، وەك :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
	ٱرْجِعِىٓ	الفجر / ٢٨

ب ـ ئەو رائەش کە بە بچووکیی یان باریکیی

ئەخوێنرێتەوە ئەمانەیە :

١ ـ کەسرەی لە ژێردا بێت و لە هەر شوێنێکی وشەدا

بێت جیاوازیی نیە ، وەك :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
	رِحْلَةَ	قريش /٢
	وَٱلْمُشْرِكِينَ	البينة / ١
	صُدُورِ	الناس / ٥

٢ ـ پیتی (یاء) ی لین لە پێشەوە هات و لەسەر

رائەکە وەستاین و ساکن بوو ، وەك :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
العاديات / ١١	لَخَبِيرٌ	

٣ ـ رائەكە ساكن بێت و لە پێشیەوە پیتێك هاتبێ كسرەی (أصلي) لە ژێردا بێت ، وەك :

مِرْية	فِرْعون	فِرْدوس

ج ـ بەلام ئەگەر یەكێ لە پیتی (إستعلاء) كە ئەمانەن : (طاء ، صاد ، قاف ، ضاد ، ظاء ، غین) .

هات بە دوای‌دا و خۆی ساكن و پێشەكەی كسرەیەكی أصلي هەبوو ئەوا مارە هەیە بە قەڵەوبی و بە باریكییش بخوێنرێتەوە ، وەك :

لبالمِرْصاد ، قِرْطاس ، فِرْقَة .

واته : درێژکردنەوەی دەنگ . ئەمەش بە پیتێك لە پیتەکانی درێژ کردنەوەی دەنگ دەبێت .

(مد) دەکرێ بە دوو بەشەوە :

مدّی أصلي و ، مدّی فرعي .

أ ـ مدی أصلي : واتە مەددی طبيعي (سروشتیی) کە بە یەکێ لە پیتەکانی درێژکردنەوە دروست دەبێ .

پیتەکانی درێژکردنەوە سیانن :

یەکەم : واوی ساکن کە پێشەوەی پیتێك بێت ضمەی بەسەرەوە بێت .

دووهەم : ئەلفی ساکن کە پێشەوەی پیتێك بێت فتحەی بەسەرەوە بێت .

سێهەم : یائی ساکن کە پێشەکەی پیتێك بێت کە کەسرەی لە ژێردا بێت .

پێویستە مەددی طبيعي لە سنووری خۆی زیاد و کەمی پێ نەکرێ ، کە بریتیی لە یەك ئەلف واتە دوو (حرکە) لە هەموو کاتێك‌دا ، واتە لە کاتی ودستان و

ئەوەستاندا .. بە پێی شەرع کورت کردنەوەی لە ئەلفێك حەرامە ، وەکو:

قَالَ ، يَقُولُ ، قِيلَ .

ب ـ مەددی فرعي : هەمنوو درێژکردنەوەیەك ئەگرێتەوە کە لە مەددی طبيعي درێژ تر بێت ، سا ئیتر بە هۆی هەمزەوە بێت یان سکوونەوە .

مەددی فرعي دەکرێت بە سیانزە بەشەوە :

١ ـ المد الواجب المتصل :

ئەودیە کە پیتی مەدد و همزەکە لە یەك وشەدا بن وەك:

	نموونە	سوورەت / ئایەت
	إِذَا جَآءَ	النصر / ١

٢ ـ المد الجائز المنفصل :

ئەوەیە کە پیتی مەدد لە کۆتایی وشەیەكدا بێت و همزەکەش لە سەرەتای وشەیەکی تردا .. ئەمە بۆمان هەیە وەك مەددی یەکەم درێژی بکەینەوە یا وەك مەددی طبيعي کورت بێت .

ئەشتوانین بە دوو حرکە یا چوار یا پێنج بیخوێنینەوە .

وەك :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
الكافرون / ١	قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ	

٣ ـ المد العارض للسكون :

لە کاتێكدا دروست نەبێ کە بەسەر وشەکەوە بوەستین و لە پێش پیتی کۆتاییدا پیتێك لە پیتەکانی مەدد هاتبێ، واتە : (واو ، یاء ، ألف) . ئەتوانین شەش یان چوار یان دوو حرکە درێژی بکەینەوە ، بەڵام شەشەکە باشتر و تەواوترە ، وەك :

نموونە	
بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ	یاء
بِرَبِّ ٱلنَّاسِ	ألف
قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ	واو

خۆ ئەگەر لەسەری نەوەستاین ، ئەوا مەددێکی طبیعییە .

٤ ـ المد البدل :

لـه مـەددەكانی تـردا پیتـی مـ : هـمزەی ئـەهات بـە دوادا، بەلاّم لەمەدا هەمزەكە وا لە پێشەوە و پیتی مەدد دێت بە دوایدا .. ئەم مەددە لـەم خوێندنـەوەدا كـە ئێمـە دەیخوێنینەوە دوو حركەی هەیە ، واتە هەر وەك مـەددی طبیعیە . جا ئەگەر لە قورئانی تجویدكراودا ئەوانەی كـە بە ئیملای عوثمـانیی نووسـراون سـەیر بكـەین ئـەوا ئـەم مەددەمان لەگەڵ ئەلف دا بۆ دەردەكەوێ ، چونكە همزە و پیتی ئەلف جیا كراونەتەوە :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
العصر / ٣	ءَامَنُوا۟	همزە + ألف
قریش / ١	لِإِيلَٰفِ	همزە + یاء
الماعون / ٦	يُرَآءُونَ	همزە + واو

٥ ـ المد العوض :

كـاتێك بەسـەر تنوینـی مفتـوح ەوە بووەسـتین ، تنوینەكـەی نـامێنێت و تەنـها ئەلفەكـە ئەخوێنینـەوە ، ئەمـەش بـە وێنـەی مـەددی طبیـعي دوو حركـە درێـژ دەكرێتەوە ، وەك :

سوورەت / ئایەت	نموونە	
النصر / ٢	أَفْوَاجًا	أَفْوَاجًا

٦ ـ المد اللازم المثقل الكلمي :

كاتێك كە پیتێكی شەددەدار بەدوای پیتی مەددا هات، پێویستە بە قەد سێ ئەلف ، واتە شەش حركە دەنگمان درێژ بكەینەوە . بۆ نموونە :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
پیتی ئەلف	ٱلضَّآلِّينَ	الواقعة / ٩٢
پیتی واو و پیتی ئەلف	أَتُحَـٰٓجُّوٓنِّى	الأنعام / ٨٠

ئەم نموونەی دواوە دوو مەددی تیایە و هەردووكیان لە جۆری شەشەمن .

٧ ـ المد اللازم المخفف الكلمي :

ئەگەر دوای پیتی درێژكردنەوە پیتێكی ساكن هات دەبێت دەنگ درێژ بكەینەوە ، وەك :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
	ءَآلْـَٔـٰنَ	یونس / ٥١ ، ٩١

٨ ـ المد اللازم الحرفي المشبع :

هەندێ لەو پیتانەی كە دەكەونە سەرەتای هەندێ سوورەتی قورئانی پیرۆزەوە ، دەنگیان درێژ دەكرێتەوە ئەم مەددە دوو بەشە :

أ ـ مخفف . ب ـ مشبع .

ئەم مەددە لەم پیتانەدا روو دەدات کە خوێندنەوەکەیان سێ پیتە : (نون ، قاف ، صاد ، عین ، سین ، لام ، کاف ، میم) کە ئەم دوو وشەیە دروست دەکەن : (نَقَصَ عَسَلُكُم) .

بۆ نموونە پیتی (صَ) هەڵدەبژێرین کە خوێندنەوەکەی سێ پیتە و دووهەم پیتی کە ئەلفە پیتی مەددە و سێهەمیشی پیتێکی نەجوولە ، واتە بێ حرکەیە . بۆیە دەڵێین : (صآد) و بەمە مەددی مخفف دروست دەبێت .

بەڵام لە کاتی خوێندنەوەی کۆمەڵە پیتی (ألم) دا پیتی لامیش بە سێ پیت دەخوێنرێتەوە و ، پیتی دووهەمیان کە ئەلفە پیتی مەددە و ، کۆتاییەکەیشی میمی نەجوولاوە ، جا میمی ساکنی کۆتایی (لام) و میمی یەکەمی پیتی میم لە (ألم) دا إدغام دەکرێت و دەبێتە مەددی لازمی حرفي مشبع ، بەڵام ئەگەر إدغام ەکە روو نەدات ئەوە مەددی مخففە وەك لە خوێندنەوەی میمی (ألم) دا بۆمان دەردەکەوێت . کەواتە لە (ألم) دا

دوو مەددمان هەیە : یەکەمیان مشبع ە کە مەددی پیتی (لام) و دووهەمیشیان مخففە کە مەددی پیتی (میم) ە .

هەشت پیتی (نقص عسلكم) چواریان لە کاتی خوێندنەوەیان دا ناوەڕاستیان ئەلفە کە ئەمانەن :

(قاف ، صاد ، لام ، کاف) .

دوانیشیان ناوەڕاستیان یائە کە ئەمانەن :

(میم ، سین) .

یەکێکیشیان ناوەڕاستەکەی واوە کە ئەویش (نون) ە .

	نموونە	سوورەت ئایەت
ق	قٓ وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ	ق / ١
ص	صٓ وَٱلْقُرْءَانِ ذِي ٱلذِّكْرِ	ص / ١
ل	الٓمٓ	البقرة / ١
ك	كٓهيعٓصٓ	مريم / ١
م	الٓمٓ	البقرة / ١
س	يسٓ	يس/١
ن	نٓ وَٱلْقَلَمِ	القلم / ١

ئەم حەوت پیتە پێویستە شەش حركە واتە سێ ئەلف درێژ بکرێنەوە .. بەڵام پیتی هەشتەم کە پیتی (عين) د

وەك لە سەرەتای سوورەتی (مريم) و (شوری) دا ئەیبینین بە دوو شێوە درێژ دەكرێتەوە :

سێ ئەلف یا دوو ئەلف بەڵام درێژكردنەوەی ئەوەندەی سێ ئەلف باشترە .

٩ ـ المد اللازم المخفف الحرفي :

ئەمیش ئەوەندەی مەددی طبیعي واتە : دوو حركە پێویستە درێژ بكرێتەوە .. پاشماوەی ئەو پیتانەی كە لە مەددی مشبعدا باس كران و ئەكەونە دەست پێ كردنی هەندێ لە سوورەتەكانەوە پێویستە بەم شێوە درێژ بكرێتەوە،ئەو پیتانەش ئەمانەن :

(ح ، ي ، ط ، هـ ، ر) .

	نموونە	سوورەت
پیتی حاء	حمٓ	فصلت
پیتی یاء	يسٓ	يس
پیتی طاء و هاء	طه	طه
پیتی راء	الٓر	إبراهيم

١٠ـ المد اللين :

دوو پیتی هەیە (واو ، یاء) بە مەرجێ :

أ ـ پیتی پێشی فتحەی بەسەرەوە بێ .

ب ـ خۆی ساكن بێ .

ج ـ لەسەر وشەكە بوەستین .

سوورەت / ئایەت	نموونە	
قریش / ٤	مِّنْ خَوْف	
قریش / ٣	هَٰذَا الْبَيْت	

١١ ـ مد الصلة :

ئەگەر یەكێ قورئانی دەست نووسی تجویدكراوی دەست كەوێ جاروبار پیتی (واو) و (یاء) ی بە رەنگی سوور نووسراوی بەرچاو دەكەوێ كە پیتی (واو) دوای پیتی (هاء) هاتووە كاتێ ضمەی بەسەرەوە بێت ، پیتی (یـاء) یش كاتێ كسرەی لە ژێردا بێت .

بەڵام قورئانە چاپ كراوەكان لەبەر نەتوانین ئەم دوو پیتەیان هەر بە رەش نووسیوە بەڵام بچووكترن ، كە پیتی (یاء) بەم شێوەیە (ے) و واوەكەش لە ضمە گەورەتر و لە (واو) بچووكتر نوسراوە ، نەبێ بزانین بۆ ژماردنی پیتەكانی قورئان ئەم دوو پیتە ناژمێررێن ، هەروەك ئەلفی

مقصـورد یـانی کورت کـراوەی وشـەی (العلمـین) لـە سووردتی (الفاتحة) دا .

پاشان دوو پیتـی (واو) و (یـاء) ی بچووك دوای هانی ضمیر دوو شێوەی هەیە :

١ـ کورت : ئەمەش بە قەد مەددێکی طبیعـــي درێژ ئەکرێتەوە .

مەرجەکانی دروست بوونی :

أ ـ پیتی پێش هانی ضمیر حرکەی هەبێت وەك :

سووردت / ئایەت	نموونە	
الأخلاص / ٤	لَهُۥ كُفُوًا	
العاديات / ٥	بِهِۦ جَمْعًا	

بەلاّم ئەگەر پیتی پێش (هـاء) ەکـە ساکن بوو ، یا پیتی مەدد (و ، ا ، ي) بوو ئەوا دوای (هاء) ەکـە نـە (و) و نـە (ے) ی پێویسـت نیـە و مـەددی صلـە روو نادات.

سووردت / ئایەت	نموونە	
المسد / ٢	عَنْهُ	پیتی ساکن + هاء ی ضمە دار
المعارج / ٤	إِلَيْهِ	پیتی ساکن + هاء ی کسرەدار

هەتا پێشتریش ساکن بێ	لَمۡ يَنتَهِ	العلق / ١٥
واو + هاء ی ضمە دار	تَجِدُوهُ	المزمل / ٢٠
یاء + هاء ی کسرەدار	مِنۡ أَخِيهِ	عبس / ٣٤
ألف + هاء ی ضمەدار	هُوَ ٱللَّهُ	الإخلاص /١
ألف + هاء ی کسرەدار	ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ	الفاتحة / ٢

جگە لە ئایەتی (٦٩) ی سوورەتی (الفرقـــان) کـە

هاء ی وشەی (فیە) درێژ دەکرێتەوە بەم شێوەیە :

فِيهِۦ مُهَانًا

ب ـ ئەگـەر دوای هـــاء همزەی وەصـل هـات ، ئـەوە

مەددی صلە ڕوو نادات :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
هاء ی ضمەدار + همزەی وصـل	لَهُ ٱلدِّينَ	البينة / ٥
هاء ی کسرەدار + همزەی وصل	إِلَـٰهِ ٱلنَّاسِ	الناس /٣

دیارە بۆ ئەم مەددە تەنها (واو) و (یاء) ەکـە بـە

ڕووتیی نووسراون و ناونیشانیان بەسەرەوە نی‌یە .

٢ ـ درێژ : ئەگەر مەددی صلەی کورت همزەی قطع بە

دوایا هات ئەو کاتە نەتوانین دوو حرکە واتـە ئـەلفێك هـەر

بە شێوەی مەددی صلەی کورت درێژی بکەینەوە ، ئەشتوانین پێنج حرکە واتە دوو ئەلف و نیو درێژ بکەینەوە وەك مەددی جائزی منفصل . بۆ ئەمەیان (واو) ەکە و (یاء) ەکە نیشانەی مەددیان بەسەرەوەیە ، وەك :

	نموونە	سوورەت ، ئایەت
واو	مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ	الهمزة / ٣
یاء	وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا	المطففين / ١٢

١٢ ـ مد الفرق :

واتە جیاکەرەوە : کەوا بەم درێژکردنەوەیە بۆمان دەردەکەوێت مەبەست لە پرسیارە نەوەك هەواڵدان . ئەم مەددە تەنها لە چوار شوێنی قورئانی پیرۆزدا هەیە کە ئەمانەن :

	نموونە	سوورەت ، ئایەت
١ ، ٢	قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ	الأنعام / ١٤٣ ، ١٤٤
٣	ءَآللَّهُ أَذِنَ لَكُمۡ	يونس /٥٩
٤	ءَآللَّهُ خَيۡرٌ	النمل / ٥٩

١٣ ـ مد التمكين :

ئەمیش بریتییە لە یەكگرتنی دوو پیتی (یـــاء) كـە یەكـەمیان شـەددە و كەسـرەی هـەبێت و دووهـەمیش بـە سكوونیی هاتبێ بە دوایا ، وەك :

نموونە	سوورەت / ئایەت
حُيِّيتُم	النساء / ٨٦
وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ	البقرة / ٦١

پیتەكانی (قلقلة)

پێنج پیتی (قلقلة) مان هەیە كە ئەمانەن :

(قاف ، طاء ، باء ، جیم ، دال) .

كە جووتە وشەی (قطب جد) پێك دێنن .

قەلقەلە : بریتییە لە دەنگێكی گەورە كـە لـە كـاتی ساكن بوونی یەكێ لەم پیتانە لـە دەم دەردەچێت ، پاشـان ئەمەیش ئەكرێ بە دوو بەشەوە :

أ ـ قەلقەلەی بچووك : ئەمـەش كاتێكـە سـكونی ئـەو پیتە أصلي بێت ، واتە هەمیشەیی . بۆ نموونە :

ق / يَقْطَعونَ

ط / يُطْعِمُونَ

ب / لَتُبْلَوُنَّ

ج / يَجْعَلُونَ

د / يَدْعُونَ

ب ـ قەلقەلەی گەورە : ئەمەشیان کاتێکە یەکێ لەم پیتانە بکەوێتە دوا وشەی خوێندن ، واتە لەسەری بوەستی. ئەمەیان پێویستە دەنگەکەی گەورەتر بێت . بۆ نموونە :

	نموونە	سوورەت / ئایەت
ق	بِرَبِّ ٱلْفَلَقْ	الفلق / ١
ط	وَرَآئِهِم مُّحِيطْ	البروج / ٢٠
ب	كَسَبْ	المسد / ٢
ج	ذَاتِ ٱلْبُرُوجْ	البروج / ١
د	إِذَا حَسَدْ	الفلق / ٥

سکته

به پێـی خوێندنـەوەی (حفـص) لـە قورئـان‌دا چـوار (سـکتە) هەیـە کـە بریتی‌یـە لـە وەسـتانێکی زۆر کـەم و هەناسەی تیا نادرێت ، کە ئەمانەن :

١ - عِوَجَاۜ (١) قَيِّمًا الكهف /١

ئەگـەر لەسـەر ئایەتەکـە نەوەسـتاین ئـەم سـکتەیە ڕوودەدات و إخفاء ناکرێ ، بەڵام ئەگەر لەسەری وەسـتاین وەك شوێنەکانی تر دەکرێتە مەددی (عوض) .

٢ - مَّرْقَدِنَاۜ هَٰذَا يس / ٥٢

٣ - وَقِيلَ مَنْۜ رَاقٍ (٢٧) القيامة / ٢٧

بەم سکتەیە إدغام ناکرێت .

٤ - بَلْۜ رَانَ المطففين / ١٤

ئەمیش إدغام ناکرێت .

٥ - سـەکتەیەکی ترمـان هەیـە کـە جـائزە إدغـامیش بکرێت : مَالِيَهْۜ (٢٨) هَلَكَ الحاقة / ٢٨ ٢٩

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

جەمادی یەکەم / ١٤٠٠ ك

نیسان / ١٩٨٠ ز

سیروان

سـۆز
کتێبخـــانەی

لە بڵاوکراوەکانی کتێبخانەی سۆز

سلێمانیی ـ شەقامی صابوونکەران ـ بازاڕی گۆیژە

ژمارەی سپاردن : ٤٦٧ ساڵی ٢٠٠٤ ی پێدراوە
لەلایەن وەزارەتی رۆشنبیری

ئەم نووسراوە

ئازیزەکانم. جگەرگۆشەکانی قورئانی پیرۆز!
بە پێی توانای خۆتان هەوڵ بدەن خۆتان لە
خوێندنەوەی قورئانەکەتان شارەزا بکەن و دوای
ئەوە دەست بدەنە شارەزابوون لە ڕاستییەکانی
ئیمان و قورئـــــان. تـــا - بە کۆمەکیی خوا -
سەرفرازیی قیامەت مسۆگەر بکەن و ببنە
ڕۆڵەیەکی بەوەفای موسڵمانان و هەوڵێکی
بێ وچان بدەن بۆ هیدایەتدانی مرۆڤایەتیی،
بەهیوای پاداشتی خوای گەورەوە.

لە بڵاوکراوەکانی کتێبخانەی سەوز
لە سلێمانی